

2.3.2-mavzu: Sinfni boshqarishning samarali yo‘llari

Reja:

1. Sinfni samarali boshqarishning asosiy tamoyillari.
2. Interaktiv sinf faoliyati.
3. Sinfda sog‘lom, do‘stona, ijobiy muhitni yaratish.
4. Sinf uchun “Oltin qoidalar”ni ishlab chiqish.

Samarali o‘quv muhiti ko‘plab omillarni talab qiladi, ayniqsa **sinfni boshqarish rejasi**. Agar siz ushbu rejani yaxshi tuzsangiz, siz va o‘quvchilaringiz o‘zaro mustahkam munosabatlar o‘rnatasiz, sinfni tartibga solish oson bo‘ladi, shuningdek, o‘qitish jarayonining sifati yangi bosqichga ko‘tariladi.

Xo‘sh, sinfni boshqarish rejasi nima? Va samarali bo‘lishning yo‘li qanday? Keling, bilib olaylik!

Sinfni boshqarish rejasi nima?

Sinfni boshqarish rejasi quyidagi savolga javob berishi kerak, ya’ni

O‘quvchilar o‘zlarining xatti-harakatlari uchun qanday javobgarlikni o‘z zimmalariga olishadi?

Oddiy qilib aytganda, sinfni boshqarish rejasi o‘quvchilarga o‘z xatti-harakatlarini tushunish, ularga rioya qilish va mas’uliyatni o‘z zimmasiga olishga yordam beradigan qoidalar/ko‘rsatmalarni o‘z ichiga olishi darkor.

Xususan, u qoidalar va tartiblardan tortib sinfning kun davomida qanday ishlashi rejasigacha bo‘lgan tafsilotlar darajasini o‘z ichiga oladi. Shunday qilib, har bir davr tegishli o‘qitish strategiyalari bilan maksimal darajada foydalaniladi.

Misol uchun, sinfni boshqarish rejasi o‘quvchilar o‘qituvchining so‘zini bo‘lish uchun qo‘llarini ko‘tarishlarini talab qilishi mumkin. Agar bu qoidaga rioya qilinmasa, o‘quvchilar ogohlantiriladi.

Sinfni boshqarish rejasining afzalliklari

Darslarni oldindan tayyorlangan reja bilan tashkil etish o‘quvchilarning faolligini oshiradi va darsni davomida hech bir jihatni nazoratdan chetda qoldirmasdan tartibli amalga oshirilishini ta’minlaydi.

Shunday qilib, sinfni boshqarish rejasi odatda quyidagi afzalliklarni beradi:

- **O‘quvchilarga diqqatini jamlashga e’tibor qarating:** o‘quvchilarga darsda vaqtlarini faol va samarali ishlatishga imkon bering. Sinfni boshqarish rejangiz o‘quvchining chinakam samarali o‘rganish vaqtini oshirishga ko‘maklashsin.
- **Barcha o‘quvchilarga qoidalar bilan tanishish imkonini bering:** Sinf xonasini boshqarish rejasining maqsadlarini samarali amalga oshirish uchun barcha o‘quvchilar sinf qoidalari va ko‘rsatmalarini aniq tushunishlari,

munosabat bildirishlari agar talab qilinsa ba'zi qoidalarga o'zgarish kiritishlariga imkon berish lozim.

- **Sinfda hamkorlik faoliyatini oshiring:** Sinfni boshqarish rejasi o'qitish maqsadlarini izlanish va hamkorlikda o'rganishga yo'naltirilgan bo'lsin. Bu o'quvchilarni o'z-o'zini boshqarish, o'ziga ishonish va hamkorlik qilish qobiliyatiga ega bo'lishga undaydi. Bular o'quvchiga, shuningdek, o'qituvchilarga kelgusidagi ta'lim jarayonida yuqori samaradorlikka erishishlarini ta'minlaydi.

Sinfni samarali boshqarish rejasini boshlash uchun 8 qadam

№1 - Maktab qoidalarini o'rganing.

Sinfni boshqarish rejasini tuzishdan oldin maktabingiz tartib-intizom qoidalarini bilan tanishib chiqishingiz zarur. Chunki har bir maktabda sinfda va o'quvchilar uchun intizom yoki mukofot/jazo choralari mavjud.

Shunday qilib, xatoga yo'l qo'ymaslik va vaqtning yo'qotmaslik uchun siz maktab tartib-intizom qoidalarini bilan oldindan tanishib olishingiz, keyin sinfingizda qoidalar/tavsiyalar yaratishingiz mumkin.

№2 - Qoidalarini ishlab chiqing.

Ishlab chiqilgan qoidalar o'quvchilarning faol o'rganishga yordam beradigan xatti-harakatlarni rag'batlantirishi, shuningdek, o'rganishga xalaqit beradigan xatti-harakatlarni bartaraf etishga xizmat qilishi kerak.

Sinf qoidalarini o'zaro hurmat, muloqot va o'rganishga tayyor bo'lish asoslariga ega bo'lishlari kerak.

Ya'ni, qoidalar har bir o'quv faoliyati uchun o'quvchi xatti-harakatlarning chegaralarini anglatishi kerak.

Masalan, adabiyot darsida siz o'z navbatida xatti-harakatlar qoidalarini sanab o'tishingiz mumkin:

O'quvchilarga o'zlari tanlagan adabiy asarni o'qish uchun 15 daqiqa vaqt beriladi.	
O'quvchilar keyingi 15 daqiqada o'zlarini qanday his qilganlarini yozishlari kerak.	
Agar o'quvchilarda savollar bo'lsa, o'qituvchidan yordam olish uchun qo'lingizni ko'taring.	

Dars oxirida ba'zi o'quvchilar o'zlarining his-tuyo'ulari haqida fikr bildirishlari so'raladi.	
Qoidalarga rioya qilmagan o'quvchilar bir marta ogohlantiriladi.	

Bu o'quvchilarga har bir sinfda nima qilishlari kerakligini, mustaqil o'rganish uchun qancha vaqt borligini va qoidalarga rioya qilmasa, qanday oqibatlarga olib kelishini tushunishga yordam beradi.

№3 – O'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasidagi chegaralarni belgilang

Tartib-intizom qoidalari asosida sinfni boshqarish rejasini tuzish har ikki tomonni ham yaxshilaydi. Shunday qilib, siz va sizning o'quvchilaringiz ikkala tomon uchun chegaralarni belgilashingiz va ularni hurmat bilan amal qilishingiz kerak.

O'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi ba'zi chegaralarni aytib o'tish mumkin:

- Siz mavzuni tushuntirayotganingizda o'quvchilar halaqit bermaydilar.
- O'quvchilar mustaqil o'rganish vaqtida bo'lsa, siz aralasha olmaysiz.
- Siz o'quvchilarni masxara qilmasligingiz, kinoya qilmasligingiz yoki tanqid qilmasligingiz kerak va aksincha.

№4 - verbal va nonverbal muloqotdan foydalaning.

Sinf xonasi har doim ijobiy va salbiy xatti-harakatlarni birlashtiradi. Biroq, har doim ham ijobiy/salbiy xatti-harakatlarni nomlash va o'quvchilarni ogohlantirish yoki mukofotlash kerak emas.

Ba'zan, agar o'quvchi yaxshi ishlayotgan bo'lsa, **siz o'sha ijobiy xatti-harakatlarni raobatlantirishingiz mumkin:**

- ✓ Bu o'quvchiga tabassum qiling
- ✓ Boshingizni qimirlatib rozilik bildiring
- ✓ Barakalla

Salbiy xatti-harakatlarga kelsak, sizga quyidagilar kerak:

- ✓ Qoshlarini burish, bosh chayqash.
- ✓ Jiddiy yuz hosil qiling.

№5 - O'quvchilaringizni tushunishga harakat qilin.

Sinfni boshqarish rejasining eng muhim elementi o'quvchilar bilan samimiy munosabatlarni o'rnatishdir. O'qituvchilar har bir o'quvchini eshitishi va unga individual ta'lim imkoniyatlarini yaratishi ham yaxshi samara beradi.

Masalan, ***sinfda o'quvchining ismini aytib chaqirish va o'quvchini maqtash.***

Har bir o'quvchining o'ziga xos shaxsiyati va o'rganish uslubi bo'ladi. Shuning uchun ular turli yondashuvlar va yechimlarni talab qiladi. Har bir o'quvchini tushunish o'qituvchilarga o'z sinflarini yanada oson boshqarishga yordam beradi.

№6 - Innovatsion o'qitish usullari

Zerikarli o'qitish usullari, bir xil yo'ldan borish ham o'quvchilarning dars vaqtida yolo'iz ishlashi, gaplashishi, kam e'tibor berishi va hokazolarning sabablaridan biridir.

Buni o'quvchilarning samaraki ta'lim olishlariga yo'naltirilgan o'qitish usullarini tanlash orqali o'zgartirish mumkin: innovatsion o'qitish usullari va interaktiv sinf faoliyati? Viktorina tashkil qiling, aqliy hujum, bahslar va qiziqarli vazifalar sinfni samarali ta'lim olishga va boshqarishga yordam beradi va sinf qoidalarini buzishga yo'l qo'yilmaydi.

№7 - Mukofot va jazolar

O'quvchilarni rao'batlantirish uchun rao'batlantirish - o'qituvchilar sinfni boshqarishda tez-tez foydalanadigan yaxshi usul. Rao'batlantirish o'quvchining darslarga ishtiyoqini oshiradi va sinfga ko'proq hissa qo'shishni xohlaydi. Darsga xalaqit beruvchi xatti-harakatlar uchun o'qituvchilar, shuningdek, o'quvchilarni jazolashlari va qayta takrorlamaslikka rioya qilishlikka o'rgatishlari kerak. Rao'bat va jazolar sinf qoidalariga yaxshiroq amal qilishga yordam beradi.

O'qituvchilar turli darajadagi mukofotlarni taklif qilishlari mumkin. Mumkin bo'lgan mukofot/sovo'alarning ba'zi misollari

- ✓ Stikerlar, qalamlar va h.k. shunga o'xshash predmetlar.
- ✓ O'quvchining xohishiga ko'ra kitob.
- ✓ Bir seans muzeyga/filmga olib boradi.

Aksincha, qoidalariga amal qilinmasa, jazolash chora sifatida ko'riladi. O'quvchilar xatolarini anglashlari va ularni takrorlamasliklarini tushunishlari uchun quyidagi jazo shakllari mavjud:

- Agar o'quvchi ko'p shovqin qilsa, atrofdagilarni bezovta qilsa: unda bir necha kun sinf oldida yolo'iz o'tirishiga to'o'ri keladi.
- Agar o'quvchilar janjal qilsalar yoki kelishmay qolsalar: o'quvchilarni guruh bo'lib ishlashlari yoki birgalikda navbatchilik qildiring.
- Agar o'quvchi uy vazifasini bajarmasa: Darsni qayta o'rganish va butun sinfni o'qitish topshirio'i bilan jazolang.
- Agar o'quvchi o'qituvchini xafa qilsa: o'quvchining ota-onasini maktabga taklif qiling va birinchi navbatda o'quvchining kuchli tomonlari haqida gapiring. Keyin o'qituvchilarni haqorat qilish muammosi haqida gapiring. O'sha o'quvchi o'zidan uyaladi va o'qituvchidan kechirim so'raydi.

Biroq, rao'batlar va jazolar adolat va oshkoralikni ta'minlashi kerak (holatga qarab), chunki adolat o'quvchilar uchun hurmatni his qilishlari va sinfda tinchlik muhitini yaratish uchun zarurdir.

№ 8 - Sinfni samarali boshqarish rejasi uchun ota-onalarga murojaat qiling.

Muvaffaqiyatli ta'lim uchun ikkala tomon ham kerak: maktab va oila. Ota-onalar o'z farzandlarining shaxsiyatini tushunadilar va mukammal o'quvchilarni xohlaydilar. Shuning uchun, iltimos, ota-onalar bilan boo'laning, muhokama qiling va tegishli sinfni qanday o'qitish va boshqarishni bilib oling.

Bundan tashqari, o'qituvchilar ota-onalarni uyda o'z farzandlarining yutuqlarini maqtashga undashlari kerak, shunda o'quvchilar har doim ota-onalari tomonidan ularning harakatlari uchun tan olinishini his qilishadi.

Sinfni samarali boshqarish rejasini yaratish uchun maslahatlar

Sinfni samarali boshqarish rejasini yaratish birinchi kundan boshlanishi kerak, ammo u shu bilan tugamaydi. Yil davomida o'qituvchilar izchil va qat'iyatli bo'lishlari kerak

- O'quvchilar bilan munosabatlarni rivojlantirish.
- Yaxshi xatti-harakatlarni kuzatib boring va mustahkamlang.
- O'quvchilar hayotini, qiziqishlarini, kuchli va zaif tomonlarini hurmat qiling.
- Darsni o'quvchilarning xatti-harakatlari va ehtiyojlarini qondirishga yo'naltirilgan tartibda rejalashtiring.
- Ana shunda, o'quvchilar tartib-intizon qoidalariga rioya qiladilar va samarali o'rganishga jiddiy yondashadilar.

Bundan tashqari, siz moslashuvchan bo'lishingiz va sinfni boshqarish rejangizni to'ldirib va takomillashtirib borishingiz, muammoli vaziyatlar paydo bo'lganda moslashishingiz kerak. Bundan tashqari, har bir o'quvchi o'qituvchi tomonidan o'amxo'rlik qilishni xohlashini his etishingiz kerak, lekin har bir o'quvchiga mehr ko'rsatishda boshqa o'quvchilar bir-birlarini xafa qilmasliklari yoki hasad qilmasliklari uchun me'yorni ushlab turish kerak.

Xulosa

Umid qilamizki, yuqoridagi 8 qadam bilan siz sinfni samarali boshqarish rejasiga ega bo'lasiz.

Qanday texnika yoki rejaga ega bo'lmang, shuni unutmangki, o'qituvchi har doim o'quvchilar uchun namuna bo'lib qoladi. O'quvchilar kasbiy mahorat va ularga bo'lgan hurmatni o'qituvchining ijobiy munosabati deb bilsalargina, ular yaxshi o'quv muhitini yaratishga ko'maklashadilar.

Sinfni boshqarish rejasini qanday yozaman?

Quyidagi bosqichlarni bajarish orqali sinfni samarali boshqarish rejasini yaratishingiz mumkin:

1. **Kutishlar** – o'quvchilarga nisbatan qanday xulq-atvor va akademik kutishlaringizni aniq ayting. Bularni hamma ko'radigan joyga joylashtiring.
2. **Doimiy ishlar** - sinfga kirish/chiqish, materiallar, topshiriqlar kabi kundalik tartiblarni belgilang.
3. **Qoidalar** - 3-5 ta oddiy, ijobiy qoidalar yaratish. Ularni yaratishda o'quvchilarni jalb qiling. Qoidalar hurmat va xavfsizlikka qaratilishi kerak.

4. **Rao'batlar** - maqto'v, stikerlar, mukofotlar kabi ishinchni qondirish uchun ijobiy mustahkamlash tizimini batafsil ko'rsating.
5. **Natijalar** - ogohlantirishlardan uyga qo'no'iroq qilishgacha bo'lgan noto'o'ri xatti-harakatlarning tegishli, kuchayuvchi oqibatlarini belgilang. Fikringizda, hukmingizda barqaror bo'ling.
6. **Muloqot** - ota-onalar siz bilan boo'lanishlari uchun ish vaqtini, elektron pochta manzilini, aloqa manzillarini taqdim eting.
7. **Qiyin xatti-harakatlar** - kechikish, tayyorgarlik ko'rmaslik, texnologiyadan noto'o'ri foydalanish kabi tez-tez uchraydigan muammolarga aniq javobni rejalashtiring.
8. **Ta'lim usullari** - samarali o'rganishni ta'minlash uchun xilma-xillik, juftlikda, kichik guruhlarda ishlashga jalb qiling.

Sinfda ta'limni boshqarish rejasi nima?

Sinfda ta'limni boshqarish rejasi o'qituvchining o'quv maqsadlariga erishish uchun dars o'tishini, o'quvchilar ishini, muloqotini va umumiy kurs tuzilishini qanday tashkil etishini belgilaydi.

Sinfni muvaffaqiyatli boshqarish rejalarining 4 ta asosiy elementi nima?

- ✓ Aniq umidlar
- ✓ Muvofiqlik va adolatlilik
- ✓ Ijobiy mustahkamlash
- ✓ Sinfdagi tartib va qoidalar

Agar sinfda turli darajadagi o'quvchilar bo'lsa, o'qituvchi quyidagi usullar orqali sinfni samarali boshqarishi mumkin:

1. **Differensial yondashuv:** Darsda materiallarni o'zlashtirish darajasiga qarab mos ravishda guruhlariga bo'lingan topshiriqlar bering. Masalan, o'quvchilarni kuchli va yordamga muhtoj guruhlariga ajratib, ularning bilimiga mos topshiriqlar tayyorlang.
2. **O'zaro o'rgatish:** Kuchli o'quvchilarni yordamga muhtoj o'quvchilarga murabbiylik qilishini tavsiya qiling. Bu, nafaqat yordamga muhtoj o'quvchilarni qo'llab-quvvatlaydi, balki kuchli o'quvchilarning bilimlarini ham mustahkamlaydi.
3. **Motivatsiyani oshirish:** Har bir o'quvchining muvaffaqiyatini ta'kidlab, ular uchun motivatsiya yarating. Harakatni qadrlash va kichik yutuqlarni rao'batlantirish sinfdagi ishtiyoqni oshiradi.
4. **O'quv jarayonini qiziqarli qilish:** Interaktiv o'yinlar, guruh bo'lib yechiladigan vazifalar va amaliy mash'ulotlar orqali o'quv jarayonini qiziqarli va tushunarli qiling. Bu barcha o'quvchilarni darsga jalb qilishda yordam beradi.
5. **Qo'shimcha yordam:** O'zlashtirishi past o'quvchilarga darsdan so'ng yoki tanaffus vaqtida qo'shimcha yordam ko'rsating, kerak bo'lsa, ularni maxsus qo'llanmalar yoki resurslar bilan ta'minlang.

Bu usullar orqali sinfdagi barcha o'quvchilarning ehtiyojlarini qondirib, o'quv jarayonini samarali va balansli qilishingiz mumkin.

O'qituvchilar mavzu bo'yicha yuqori bilimga ega bo'lishdan tashqari, **sinf dinamikasini qanday samarali boshqarishni** ham bilishlari kerak. Bu tashkiliy va intizomli ko'nikmalarni o'z ichiga oladi, bu ikkalasi ham sinfdagi o'zaro

munosabatlarning har xil turlarini yanada tizimli va o'quv maqsadlariga moslashtirishga yordam beradi. Aks holda, sinfni boshqarish bo'yicha juda minimal ko'nikmalarga ega o'qituvchilar tomonidan olib boriladigan darslar o'quvchilarning past muvaffaqiyati kabi natijalarga olib keladi. Ba'zi tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'qituvchilar sinfdagi nosoo'lom xatti-harakatlarni boshqarishda samarasiz bo'lsa, barcha o'quvchilar orasida kognitiv rivojlanishning o'rtacha sur'ati katta zarar ko'radi.

Agar darsda nosoo'lom xatti-harakatlar mavjud bo'lsa, sinfdagi tartibsizliklarni kamaytirish yoki hatto yo'q qilish uchun qo'llashingiz mumkin bo'lgan sinfni boshqarish usullari mavjud.

Sinfni boshqarish jarayoni

Ushbu qadamlar majmuasi sinf muhitini o'rganishni faol rivojlantiradigan muhitga aylantirishga qaratilgan. Sinfning jismoniy va insoniy jihatlarini o'zgartirish orqali o'qituvchilar ijobiy atmosferaga ega bo'lgan va barchani o'rganish maqsadlariga erishishga majbur qiladigan ekotizimni o'rnatishi mumkin.

Rejangiz bor

Hech narsa ta'lim maqsadlariga erishish uchun keng qamrovli strategiyadan ustun kelmaydi. Har bir o'quv masho'uloti oldindan rejalashtirilgan rejaga muvofiq bo'lishi kerak.

- 1) kutilayotgan ta'lim natijalari;
- 2) o'qituvchi dars yoki mavzuni qanday tanishtirishi, ko'rsatishi yoki tushuntirishi kerakligi;
- 3) o'qituvchi sinfni o'quv jarayonida faol ishtirok etishga undaydigan usullar;
- 4) o'quvchilar qanday ishtirok etishi;
- 5) haqiqiy ta'lim natijalari va o'quvchilarning xatti-harakatlari kutilgan darajada bo'lmasa, muqobil strategiyalar mavjudligi.

Eng yaxshi ta'lim muhitini yarating

Inson omillarini hisobga olmaganda, har qanday sinfdagi umumiy ta'lim sharoitlarini osongina o'zgartirish mumkin. Xonaning ko'rinishi va hissiyoti o'rganishga bevosita ta'sir qiladi. Yoritish o'qitish maqsadiga qarab sozlanishi mumkin, masalan (yaxshi yoritilgan xonalar barcha sezgilarni aniq qabul qilishni osonlashtiradi, ayniqsa vizual bo'lsa, qorono'i xona tovush sezgilarini kuchaytiradi va talaffuz va boshqa o'zaki tushunchalarni ifodalash uchun yaxshi bo'lishi mumkin; diqqat markazida o'quvchilar e'tiborini ma'lum bir o'quv stimuliga qaratadi, masalan, ma'ruza o'tkazish, vizual tasvir yoki doska.). Iloji bo'lsa, fon

shovqinidan (masalan, elektr shovqini, konditsioner...) xalos bo'ling. O'quvchilarning e'tiborini keraksiz chalo'itadigan tartibsizlik va boshqa vizual ifloslanishlarga ham e'tibor qaratish lozim.

Sinf masho'ulotlarini samarali o'tkazish

O'quvchilaringiz erishmoqchi bo'lgan maqsadlarni va ularga erishish yo'llarini aniqlang. O'quvchilaringizga hech qachon tartibsiz ko'rinmang. Sinfdagi turli tadbirlar uchun namuna ko'rsatish va aniq tizimni yaratish uchun izchil bo'ling.

Boshqaruvga ijobiy munosabatda bo'ling

O'zaro hurmatni rivojlantiring, o'zaro munosabatlaringizni samimiyligini oshirish uchun muloqotda ba'zan hazil qo'shing. Bu sizga barcha o'quvchilaringizga murojaat qilish va hech kimni e'tiborsiz qoldirmaslik imkonini beradi. O'quvchilaringiz muloqot qilishga undashlari uchun ijobiy va qulay xulq-atvorni saqlang. Muvaffaqiyatli o'qituvchilar uchun zarur bo'lgan uchta belgini mashq qiling: *qat'iyatlilik, adolatlilik va do'stona munosabat.*

Sinflarni boshqarish texnikasi

O'quvchilarning xulq-atvorini boshqarish sizning o'quv masho'ulotlaringiz muvaffaqiyati uchun juda muhimdir. Siz o'quvchilaringizda to'o'ri o'rganish munosabatini o'rnatish uchun quyidagi usullardan birini qo'llashingiz mumkin.

Mavzuga e'tibor qaratish

Yangi mavzuni boshlashdan oldin sinfingizdagi har bir o'quvchi o'rganishga tayyor bo'lishi kerak. O'quvchilar mavzuga aloqasi bo'lmagan yoki darsga aloqador bo'lmagan biror narsa qilayotgandek tuyulsa, ularning diqqatini to'liq jalb qilmaguningizcha darsingizni davom ettirmang. O'quvchilar e'tibor bermayapti deb o'ylasangiz, mavzuni muhokama qilishni vaqtincha to'xtating, chunki bu vaqt va kuch sarflashdir. Aks holda, o'quvchilar e'tibor bermasa ham, o'qitishni afzal ko'rish, qo'pollik qilish va siz bilan gaplashayotgan odamga e'tibor bermaslik yaxshi degan tushunchani o'rnatadi.

Modellashtirish

O'quv jarayoni soo'lom va samarali bo'lishi uchun o'qituvchilar sinfda o'zlarining yetakchiligi va hurmatini o'rnatishlari kerak. Shuningdek, ular o'z o'quvchilarining rivojlanishi va ega bo'lishini xohlaydigan xususiyatlarni namoyish etishlari kerak. O'qituvchilar namuna sifatida boshqalarga hurmat va o'amxo'rlik ko'rsatishni bilishi va amalda qo'llashi kerak, shunda o'quvchilar o'z harakatlariga taqlid qilishlari mumkin.

Masofaviy va samimiy yaqinlik

O'quvchilar bir-biriga yaqinroq bo'lganda darsda ko'proq ishtirok etadilar. Buning sababi shundaki, odamlar o'zlari xohlagan narsani qilishga moyil bo'ladilar. Sinf xonasida o'qituvchidan uzoqroqda joylashgan o'quvchilar o'qituvchiga yaqin bo'lganlarga nisbatan noto'o'ri xatti-harakatlar qilishlari mumkin. Ushbu muammoni hal qilish uchun iloji boricha ma'ruzalar yoki dars jarayonida xona bo'ylab harakatlaning. Xuddi shunday, iloji boricha ko'proq o'quvchilarni jalb qiling va barchaga e'tibor berishingizni va ularning o'quv yutuqlari haqida qayo'urishingizni aniq tushuntiring, hatti-harakatlaringizda namoyon eting.

Muvaffaqiyat tizimi

O'qituvchilar o'quvchilarni nimaga undayotganini tushunishlari va ulardan kognitiv rivojlanish platformasi sifatida foydalanishlari kerak. Axborot tuyo'usi va tasdiqlash kabi inson ehtiyojlari sinfda yaxshi xulq-atvorni rivojlantirish uchun ishlatilishi mumkin. Ba'zi o'qituvchilar tomonidan **"Ijobiy intizom"** deb ham ataladigan bu usul o'quvchilar e'tiborini yomon xulq-atvorga jalb qilish o'rniga ijobiy xususiyatlarni namoyish etadi. Maqtov va rao'bat ko'pincha bu uslubga hamroh bo'ladi va har bir insonning yaxshi xulq-atvorni afzal ko'rishini kuchaytirish uchun ishlatiladi.

Doimiy va tasodifiy qobiliyatlarni baholash

O'quvchilar kutilgan darajada o'rganyaptimi yoki yo'qligini tekshirish uchun o'qituvchilar e'lon qilingan imtihonlar, qiziqishlari bo'yicha ishlar, guruh faoliyati va tasodifiy ularning faoliyatini tekshirish kabi boshqa topshiriqlar shaklida muntazam testlarni topshirishlari kerak. To'satdan e'lon qilingan viktorinalar nafaqat o'quvchilarning yutuqlarini kuzatish, balki muvaffaqiyatsizlikka uchramaslik uchun o'quvchilarni doimiy e'tibor berishga majbur qilish uchun muntazam ravishda o'tkazilishi kerak.

Darsni boshqarish

O'qituvchining o'quvchilarning niyati va xatti-harakatlarini tushunishi tanganing bir tomoni, xolos. Ikkinchi tomon o'qituvchilarning o'ziga tegishli. Gap shundaki, o'qituvchilar o'z fanlarini yetarli darajada biladi deb hisoblansa-da, o'z bilimlarini baham ko'rish boshqa masala. Har bir o'quv masho'ulotini muvaffaqiyatli o'tkazish uchun tegishli tayyorgarlik(pedagogik mahorat) va rejalashtirish zarur.

O'qituvchilik savobli kasb bo'lib, kelajak avlodni ertangi kunning qiyinchiliklarini bartaraf eta olishga (BKM va kompetensiyalarini) shakllantirish va rivojlantirishi muhim ahamiyatga ega.

Adabiyotlar:

1. Кривцова С.В. (2004). Учитель и проблемы дисциплины. «Генезис», <http://nkozlov.ru/library/psychology/psychology2/>.
2. Старикова Л.М. (2019) Выступление на педсовете "Эффективный педагог: какой он?" <https://multiurok.ru/files/vystuplenie-na-pedsoвете-effektivnyi-pedagog-kakoi.html> Управление классом – Краткое руководство (2018).
3. <https://coderlessons.com/tutorials/upravlenie/klassnoe-rukovodstvo/upravlenie-klassom-kratkoerukovodstvo>.
4. 4 принципа управления классом (2020) <https://nsportal.ru/blog/obshcheobrazovatelnyatematika/all/2020/11/10/4-printsipa-upravleniya-klassom>.
5. Элин, Ж. и Бекон, В. (1973). Заглядывая на урок.
6. Allyn & Bacon. Teachings in Education (2019). Classroom Management. Youtube. Available from https://www.youtube.com/watch?v=z_XR6dy69f4 Accessed [14 May 2022].